

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR
OFFICERSFÖRBUNDET
NR 1 | 2012

HAVERIUTREDNING:

Kass klaffhantering
krossade broccoli

SIDAN 5

Debatt om för-
svarets ekonomi

SIDAN 23

ANALYS:

Global uppvärmning
och migration

SIDAN 20

Officerare
fruktar slopad
ersättning
med nytt avtal

SIDAN 10

ÖKAD FLYGAKTIVITET ÖVER ÖSTERSJÖN

SIDAN 4

10

LEDARE

3 Regeringen måste ta in verkligheten

NYHETER

- 4 Ökad flygaktivitet över Östersjön
- 5 Kommuner söker officerare till chefstjänster
- 6 Omdiskuterat styrketest slår ut kvinnor
- 7 Åldersdiskriminering vanligt i försvaret
- 8 Mindre finsk uniform ska visa mer muskler

FÖRBANDSBESÖK

10 Hemvärnets stridsskola

REPORTAGE

- 15 Erfarna soldater utmanar sina befäl
- 18 Danmark inrättar stridspauskompani

ANALYS

20 Stanna eller fly undan varmare klimat

FÖRBUNDSNYTT

- 22 Order för omstruktureringen snart klar
- 23 Försvarets långsiktiga ekonomi i fokus
- 24 2011 års chefslönerrevision klar
- 25 Anmäl arbetsskada till AFA

INSÄNDARE

- 26 Varför avecklas mässverksamheten?
- 27 Tror Tolgfors att lågavlönade stannar kvar?

20

22

> – Jag tycker det är intressant att se hur Hemvänet övertar förmågor som Forsvarsmakten inte mår med.

Nemo Stjernström, HvSS

> PRESIDIUM

FÖRBUNDSORDFÖRANDE:

Lars Fresker. Tel: 08-440 83 47,
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Johnas Mård. Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

2. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Maria von Below. Tel: 0920-234 000
maria.vonbelow@officersforbundet.se

> FRÅGOR

Frågor kring medlemskap, medlemsavgifter och försäkringar

Monica Hornegård, Susanne Bredberg
08-440 83 30. Telefonstängt onsdagar och fredagar

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd: 08-440 83 30

Frågor kring information, press och hemsida

Daniel Skoglund 08-440 83 49, 076-525 40 85
Eva Langlet 08-440 83 34, 070-654 45 00

> REDAKTION

OMSLAGSBILD

Foto: Nemo Stjernström – FBB

ANSVARIG UTGIVARE/ CHEFREDAKTÖR

Daniel Skoglund 076-525 40 85
daniel.skoglund@
officersforbundet.se

REPORTRAR

Linda Sundgren 0708-20 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

ADRESS

Förbundskansli/tidningsredaktion
Box 5338, 102 47 Stockholm
Besöksadress: Sturegatan 15, 4tr

TELEFON

Växel 08-440 83 30

FAX

08-440 83 40

ANNONSER

Irmér Media AB, 08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons boka senast 1 vecka
före redaktionellt manusstopp.

LAYOUT

Produktionsdesign AB

TRYCK

Ljungbergs tryckeri,
Klippan

MANUSSTOPP

Officerstidningen
Nr 2, 14 februari
Nr 3, 20 mars

INSÄNDARE

Insändare som överskrider
3500 tecken inklusive
blanksteg tas ej emot.

Eftertryck utan skriftligt tillstånd
från redaktionen förbjudes.

Insändare skickas till:
daniel.skoglund@
officersforbundet.se

Regeringen måste ta in verkligheten

Var beredd att öka försvarets budget med över åtta miljarder, eller skär ned sex miljarder. Det är slutsatsen i den rapport vi presenterade precis innan årets Rikskonferens. Flerårig forskning vid Totalförsvarets forskningsinstitut visar att kostnaderna inom försvarssektorn ökar mer än vad Försvarsmakten kompenseras för. En sorts ekonomisk pypunka som kontinuerligt åderlåter försvaret.

Kostnadsökningen går inte att skylla på svensk försvarsindustri eller det svenska försvaret, enligt forskningen. Det är inget svenskt fenomen utan ett internationellt. Enligt FOI:s rapporter och Försvarsmaktens skrivelser uppgår det årliga underskottet till 3,5 procent per år i materielbudgeten och ungefär 1,7 procent för personalkostnaderna. Det kan låta lite, men med ränta på ränta blir effekten stor. Det är en av de viktigaste förklaringarna till försvarets ständiga nedskärningar.

I den modell vi utarbetat i rapporten blir det nästan nio miljarder i ökade kostnader från 2011 till 2019 som inte kompenseras. Man kan kritisera vår modell. Den är grov och behöver utvecklas. Men all forskning tyder på att detta är en reell effekt som politiken måste förhålla sig till. Antingen får man finansiera eller skära ned. Allt annat är oansvarigt.

Finansiera eller skär ned

Därför är det tråkigt att försvarsminister Sten Tolgfors i sina kommentarer valt att blunda för grundfakta i rapporten. Den baserar sig på forskning. Vidare påpekar ministern att vi är en facklig organisation som företräder den militära personalen och därför kräver mer pengar till försvaret. Det är sant att vi företräder personalen, men det är fel att hävda att vi endast kräver mer pengar till försvaret. Vi kräver balans mellan uppgifter och resurser. Vi kräver att politikerna gör ett val – finansiera eller skär ner.

Officersförbundet vill snarast se en bred parlamentarisk försvarsutredning med ett antal fristående expertbilagor som utreder

både försvarets ekonomi och de stora globala förändringar som sannolikt väntar de kommande tjugo åren. De omställningar som världen står inför består bland annat i, men är inte begränsade till, klimatförändringar, fortsatt befolkningsökning, livsmedels- och vattenförsörjning, ökad global efterfrågan på energiråvaror kombinerat med en minskad tillgång på desamma, samt minskad biodiversitet. Dessutom finns en stor osäkerhet rörande den ekonomiska utvecklingen i västvärlden.

Längtan efter arbetsro

Sammantaget skapar ovanstående utvecklingslinjer en stor osäkerhet över hur den ekonomiska, ekologiska och politiska utveckling kommer att se ut. Även detta behöver den av Officersförbundet föreslagna parlamentariska försvarsutredningen väga in i beslut om det framtida försvaret.

Försvaret har skurits ned enormt sedan 90-talet. Till stora delar har det varit en rimlig omställning med hänsyn till kalla krigets slut, men någon gång måste försvaret få arbetsro. De ständiga neddragningarna inom Försvarsmakten är skadliga för Sveriges försvarsförmåga. Jag brukar säga: På den åker som ständigt plöjs kan inget gro.

Verksamhets säkerhet, operativ förmåga, de anställdas moral och myndighetens attraktionskraft undergrävs av tjugo år med successiva neddragningar och ekonomisk underfinansiering. Det är skillnad på reformering och deformerande. Försvaret drabbas just nu av det senare till följd av att politikerna inte vågar ta de

Foto: Ulf Lööke

ekonomiska konsekvenserna av fattade beslut. Det är inte långsiktigt. Det är inte ansvarsfullt. Sveriges försvar är värt något bättre.

Var god stör ej – skönmålning pågår

Känslan jag fick från regeringshåll när vår rapport kom upp på bordet under Rikskonferensen var – Var god stör ej, skönmålning pågår. Och det var inte bara vi i Officersförbundet som fick den känslan. Det blev nämligen rätt uppenbart under Folk och Försvar att många, såväl anställda inom Försvarsmakten, som politiker är rejält trötta på den idealisering av försvarsmaktsreformen som regeringen ideligen presenterar.

Det är inte ett svaghetstecken att våga prata om utmaningar men det omvända kan bli reformens största hot.

STOCKHOLM 23 JANUARI 2012
LARS FRESKER, FÖRBUNDSORDFÖRANDE

> KANSLIET

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Kamrer Susanne Skäfte

Assistenter

Barbro Kristiansson
Berit Fekete

Ombudsmän

Pelle Avelin, Patrik Larsson
Conny Jansson, Mikael Boox
Mikael Kenttälä, Fredrik Norén

Medlems- och försäkringsservice

Monica Hornegård
Susanne Bredberg

Förhandlingschef

Niklas Simson

Informations-, press och webbansvarig

Daniel Skoglund

Informator/Redaktör

Eva Langlet

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer

Torbjörn Ekelund
Per Thulin

Adress

Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

Telefon

08-440 83 30

Fax

08-440 83 40

E-post

kansliet@officersforbundet.se

Fler svenskar stödjer yrkesförsvaret

Fler svenskar föredrar ett renodlat yrkesförsvaret jämfört med två år sedan. Det framgår i en delrapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, som släpptes i mitten av januari.

I rapporten *Opinioner* undersöks det svenska folkets inställning till inom försvars- och säkerhetspolitik. Tidigare genomfördes undersökningen årligen med start 1952. Den senaste undersökningen genomfördes 2009. Jämfört med då hade antalet som 2011 föredrar ett renodlat yrkesförsvaret ökat med 10 procentenheter till 39 procent, andelen som föredrog värnpliktförsvaret minskat med sex procentenheter till 35 procent.

En majoritet (36 procent) är för oförändrade försvarsanslag, medans var fjärde vill se ökade.

Även det svenska folkets syn på olika hots betydelse har förändrats.

– I jämförelse med tidigare undersökningar har oron ökat för användningen av jordens naturresurser, långvariga avbrott i elförsörjningen, terroristattacker i Sverige, brister i IT-system och Europeiska unionens överstatlighet, säger Ingela Stenbäck, på MSB, i ett pressmeddelande.

Färre anser att Sverige ska ansluta sig till Nato jämfört med 2009. 28 procent anser att Sverige snarast eller på sikt söka medlemskap i Nato, en minskning med sju procentenheter. 49 procent anser att Sverige bör stå utanför Nato, en ökning med elva procentenheter jämfört med 2009.

DANIEL SKOGLUND

Ökad flygaktivitet över Östersjön

Den militära flygaktiviteten över Östersjön har ökat. Det handlar både om Natos incidentjakt i Baltikum och ryska flyguppdrag mellan Kaliningrad och Sankt Petersburg. Och svenska flygvapnets incidentjakt rapporteras ofta vara först på plats.

– Jag kan säga att normalbilden har förändrats och flygaktiviteten ökat. NATO genomför Air Policing över Baltikum och rysk flygaktivitet har ökat, men det är svårt att säga vad som är hönan och vad som är ägget, säger Gabor Nagy, chef för flygtaktiska stabens operationsavdelning, FTS A3.

– Geografiskt har inte förändrats. Kaliningrad ligger där det ligger och Finska viken ligger där den ligger. Och de tre baltiska länderna ligger där de ligger. Det innebär att ryska flygrörelser måste ske över internationellt luftrum, säger Gabor Nagy.

Gripen först på plats

Flera bloggar uppmärksammade under förra året den ökade verksamheten, bland annat Wiseman's Wisdom och Observationsplatsen.

Det franska försvarsministeriet avslöjade bland annat två incidenter, den 30 maj och 14 juni 2011, när franska Mirage som deltog i Natos incidentberedskap skickades ut för att kontrollera ryska flygföretag som avvek från anmälda flygplaner.

Gabor Nagy, FTS

Foto: Privat

Svensk Jas skuggar ryskt signalspaningsflygplan över Östersjön 14 juni 2011.

Foto: Franska försvarsdepartementet – EMA

Vid båda dessa tillfällen visade det sig att fransmännen var tvåa på bollen. När de franska Mirage anlände var en svensk jaktrote redan på plats. Men svenska flygvapnet avstår från att slå sig på bröstet.

– Vi anpassar vår beredskap utifrån den verksamhet som bedrivs. Vi följer utvecklingen i Östersjön och där är vår incidentberedskap ett av verktygen, men vi kommenterar inte enskildheter, säger Gabor Nagy.

Rysk signalspaning

Ytterligare en incident rapporterades den sjunde november av Defence news. Då flög två ryska transportflygplan och ett bombflygplan från Kaliningrad i nordlig riktning mot Sankt Petersburg. I motsatt riktning lyfte samtidigt en rysk signalspaningskärva. Då var det en dansk Nato-rote som, av icke-specifierade skäl, gick upp vid två tillfällen för att följa de ryska flygföretagen.

Enligt en källa är upplägget från den sjunde november ett "traditionellt" ryskt upplägg. Ett flygföretag lyfter med syfte att få upp Natos och Sveriges incidentjakt. Samtidigt lyfter ett signalspaningsflygplan för att lyssna av vad som sker.

Men från FTS vill man inte kommentera vare sig ryska, eller andra länders, operationsmönster. Däremot avslöjar man att incidentjakten självklart underlättar när Sverige följer den tekniska utvecklingen inom andra flygvapen.

– Vi följer kontinuerligt de modifieringar vi kan se av andra länders flygsystem. Självklart ser vi förändringar när vi ligger vid flygplanen. Men det är i nuläget inget extremt utöver det förväntade. Det våra grabbar ser vidimerar tidigare bedömningar från bland annat FOI [totalförsvarets forskningsinstitut] och FMV [Försvarets materielverk], säger Gabor Nagy.

DANIEL SKOGLUND

> NOTISER

300 BOSTÄDER BYGGS FÖR ANSTÄLLDA PÅ BERGA

Gruppbefäl, soldater och sjömän och officerare bor som regel på ordinarie bostadsmarknad. För att kunna rekrytera från hela landet krävs tillgång till bostäder. Det är ett problem för Försvarsmakten i stockholmsregionen där

bostadsbristen är stor.

Första inflytt i de nya hyresbostäderna på Ribby ängar i Västerhaninge sker 2013.

Bostäderna byggs av två privata fastighetsbolag. Bolagen har tecknat

ett samarbetsavtal med stiftelsen MHS-Bostäder som hyr ut bostäder till anställda i Försvarsmakten. (EL)

FÖRSVARSHÖGSKOLA

I november utnämndes Peter Bull till docent vid Försvarshögskolan (FHS). Det är första gången FHS utser en docent enligt egna riktlinjer. Peter Bulls forskning har handlat om att pröva skadetåligheten i kompositma-

Kommuner söker officerare till chefstjänster

Det är som chef i kommuner och landsting som karriärväxlande officerare kan få jobb. Men många trivs bra i försvaret och intresset för den civila arbetsmarknaden är ganska svalt, enligt forskningsstudie

Försvarsmakten anser inte att det karriärväxlingsprogram som funnits sedan 2006 har resulterat i att tillräckligt många officerare lämnat sina anställningar. Därför söker man nya metoder för att få fler att frivilligt lämna FM. Docent Roland Kadefors vid Göteborgs universitet har på uppdrag av Försvarsmakten undersökt officerares attraktionskraft på den civila arbetsmarknaden. Resultatet visar att det finns ett stort behov av chefsrekrytering i kommuner och landsting på grund av omfattande pensionsavgångar. Och den sortens tjänster kan officerare vara lämpande för.

– Hög ledarskapskompetens är något som kännetecknar många officerare. De är intressanta som chefer i framför allt i offentlig sektor. På den privata arbetsmarknaden är det svårare att ta sig in även om det finns potential även där, säger Roland Kadefors.

Ser inte möjligheterna

Att man som officer inte är expert inom kommunal- och landstingsförvaltning är inget hinder enligt rapporten, i alla fall inte på högre chefsnivå. Däremot kan viss kompetensutveckling, som inom ekonomi i offentlig förvaltning, behövas för att bättre matcha enskilda personer mot specifika tjänster. Men

Officerare söks till offentliga chefstjänster. Anders Lindström är en som svarat ja.

intresset bland officerare att lämna Försvarsmakten är marginellt, enligt rapporten. Många trivs bra i försvaret och man vill inte förlora identiteten i yrket.

Många har också svårt att se möjligheterna på den civila arbetsmarknaden samtidigt som det i det civila saknas kunskap om vilken kompetens officerare besitter.

LINDA SUNDGREN

Tonvis med gods hamnade i skånsk åker

Sex ton gods fälldes av misslag över en broccoliodling i Skåne i samband med en flygövning i maj 2010.

Brister i ledning och flyginspektionens regelgivning var bidragande orsaker, enligt haverirapporten.

Det var under slutövningen Joint challenge, som olyckan inträffade. En TP 84 Hercules lyfte med 16 pallar om 500 kilo styck för fallskärmsfällning på Rinkaby övningsområde. På grund av felaktigt klaffläge släpptes inte lasten enligt plan utan kom i rörelse i ett senare skede. Flygplanet var då utanför övningsområdet, men tolv av pallarna kunde inte stoppas utan föll ner i en broccoliodling. Ingen per-

son kom till skada men det fanns ett hus i närheten av fällplatsen.

– Eftersom det gick som det gick har vi uppenbarligen inte lyckats fullt ut med säkerheten. Men jag kan inte säga att jag är förvånad över de brister som utredningen lyfter fram. Vi är ofta duktiga på att genomföra uppgifter på rutin, men sämre på att dokumentera, säger överstelöjtnant Ola Höglund, sektionschef prod flyg.

Ny navigationsutrustning

Enligt Statens haverikommission (SHK) som utrett olyckan, är den metod för fällning som används otidligt beskriven. Proceduren ger otillräcklig kontroll på lastrumsgolvets lutning och säkerställer inte

Enligt Kadefors behövs mer information, både ut mot samhället och internt i Försvarsmakten, för att underlätta karriärväxling. Han föreslår även att samtliga officerare ska få hjälp att skriva ett CV som kan förstås av arbetsgivare utanför FM. Att låta officerare praktisera eller provjobba i det civila är ett annat förslag i rapporten och Kadefors uppmanar Försvarsmakten till en generös policy kring tjänstledighet, exempelvis genom att låta lön utgå under en kortare period.

Studien ingår i Försvarsmaktens projekt Utvecklade och attraktiva karriärväxlingsmetoder. Slutrapporten ska vara klar 2014.

heller att utrullningen sker med kontrollerad hastighet. Dessutom konstateras att det saknas lämpliga nödinstruktioner för att avbryta en fällning.

– Vi har redan vidtagit åtgärder, som att göra metoden för fällning tydligare. Nu står det skrivet vem som ska säga och göra vad och i vilken ordning. Försvarsmakten har också fattat beslut om att vi ska köpa in nytt materiel, som bättre utrustning för navigering och trådlösa system för att de där bak inte ska riskera att trassla in sig i sladdar. Det krävs dock ett regeringsbeslut innan vi kan köpa in det eftersom det ingår i en större order.

LINDA SUNDGREN

N FÅR EGEN DOCENT

terial och utveckling av analysmetoder. Docent är en akademisk titel som markerar en högre vetenskaplig nivå än doktorsexamen. (LS)

SKYDDSOMBUD FYLLER ETT HUNDRA ÅR

1912 utsågs de första skyddsombuden i Sverige, även om benämningen "skyddsombud" inte började användas förrän drygt tio år senare. De första decennierna hade ombuden dubbla roller med att företräda arbetstagarna

och samtidigt bevaka statens intresse av bättre hälsa i arbetet. Under åren har utnämningsrätt och befogenheter vidgats och idag har skyddsombud samma ställning och rättigheter att agera i arbetsmiljöfrågor som fackliga

representanter. Med anledning av jubileet har Saco, TCO och LO instiftat en årlig skyddsombudsdag. Den firas för första gången i oktober. (LS)

Omdiskuterat styrketest slår ut

Faller Försvarsmaktens intention att öka andelen kvinnor redan vid antagningen till GMU? Ett av testerna i antagningsprocessen är omdebatterat, Isokai-testet som mäter muskelstyrka. Den stora invändningen är att resultatet från testet diskriminerar kvinnor då många inte når de minimikrav som ställs.

– Minimikravet är att dra en trea men för de allra flesta befattningar krävs en fyra. Den genomsnittliga siffran för tjejerna är strax under tre. Skulle jag få önska så skulle kraven vara mer differentierade. Där jag arbetar, inom flottan, ser vi till exempel inte någon direkt koppling mellan extrem muskelstyrka och vår verksamhet, säger Susanne Nyberg, ledamot i Officersförbundets förbundsstyrelse.

Det är många som söker till Försvarsmaktens grundläggande militära utbildning, GMU, som numera är porten in för tjänstgöring som soldat och till officersutbildningarna. Av de tusentals som söker till varje utbildningsomgång är det ca tio procent som blir antagna efter de olika tester, hälsoundersökningar och intervjuer som genomförs av rekryteringsmyndigheten. Det är framför allt ett av de fysiska testerna Isokai, där en vikt ska dras från golvet upp mot axlarna som sorterar bort tjejerna. I den senaste antagningsomgången genomförde 1 566 män och 249 kvinnor muskeltestet. Då underkändes 33 av kvinnorna men ingen man.

Positiv särbehandling utan effekt
Uttagningsprocessen och urvals-

metoderna är numera samma för alla sökande oavsett vilket arbetsområde eller inriktning man söker. De dispenser som tidigare gavs under värnpliktsperioden är borttagna.

– I och med de hårda kraven på muskelstyrka kommer färre tjejer att antas till utbildningen och i förlängningen innebär det att andelen kvinnor kommer att sjunka inom Försvarsmakten, säger Susanne Nyberg.

– Då kan man inte gå ut och säga att målsättningen är fler kvinnor inom det svenska försvaret. Den positiva särbehandling som ska ges det underrepresenterade könet efter urval 2 där de fysiska testerna ingår förlorar ju helt betydelse om tjejerna redan är utslagna, fortsätter Susanne Nyberg.

Omvärdera resultatet

Redan inför införandet av testerna inför antagningen till GMU kritiserades Isokai-testet då det ansågs som diskriminerande.

– Officersförbundet föreslog att testet skulle omvärderas så att den första dragdelen upp till midjan skulle värderas högre än den mellan mage och haka eftersom det är den delen som tjejerna faller på, säger Fredrik Norén, ombudsman på Officersförbundet ingående i den grupp som diskuterar antagningskriterierna till GMU.

– Det är den första delen som mäter styrka i ben och rygg som är den viktigaste för att kunna klara de fysiska utmaningar som GMU innebär, fortsätter Fredrik Norén

Jägare eller flottist?

Försvarsmakten har med anledning av den kritik som framförts

Isokai-testets utformning kan komma att ändras.

Foto: Marie Rosenquist – FBB

lätit forskare på KI titta på hur Isokai fungerar som urvalstest till GMU. Deras slutsats är att Isokai visserligen mäter det den ska men att det är svårt att veta hur resultatet ska värderas då det är oklart vilka krav på muskelstyrka som krävs för olika befattningar.

Bästa draget

De undersökningar som ingår i KI:s rapport visar att det är stor skillnad i den fysiska belastningen mellan

olika soldatkategorier under utbildningen, det behövs betydligt större muskelstyrka i ett jägarförband än i flottan. Därför föreslår man att två olika lösningar bör användas vid urvalet. För befattningar med identifierade stora fysiska krav på muskelstyrka används, så som idag, resultatet från hela testkurvan beräknad i ett medelkraftvärde. Och för befattningar med låga krav ser man till maxvärdet från det bästa av de två dragen.

> NOTISER

TEKNISKT STRUL MED WEBBASERADE ENKÄTER

Försvarsmakten har för första gången genomfört en omfattande enkätstudie riktad till samtliga anställda via webben. Enligt Anders Claréus, forskningsordnare vid personalstaben, var det stora problem med tekniken.

– Det strulade hela tiden och slutade med att jag fick sitta och knappa in alla frågor manuellt. Vi måste hitta ett fungerande system för det här. Tidigare har vi kört enkäter med papperskopior, men det tar alldeles för

lång tid och är inte kostnadseffektivt, säger han.

De tekniska problemen ledde bland annat till att det inte gick att delta garna i utlandsstyrkan.

– Jag var på väg att trycka upp

papperskopior, men det gick inte att få iväg till Afghanistan, säger Anders Claréus. (LS)

kvinnor

Ett arbete påbörjas nu för att se över hur resultatet av testet ska värderas. Insatsstaben har fått i uppdrag att se över vilka minimikrav på muskelstyrka som ska ställas för de olika befattningarna.

– Redan vid nästa rekryteringsomgång kommer vi att göra en första förändring. Det är inte längre medelvärdet utan det bästa av de två dragen som ska räknas eftersom det har visat sig att tjejer oftast har ett drag som är betydligt bättre än det andra, säger Elisabeth Engström Hegerö på personalstaben som är beställare av de antagningstester som genomförs inför GMU.

– Det kanske är så att de fysiska minimikraven kan vara lägre än vad de är i dag eftersom fysiken, till skillnad från andra antagningskriterier, går att utveckla under utbildningens gång, fortsätter Elisabeth Engström Hägerö.

Lång väg kvar

Men Elisabeth menar att det inte är utslagningen under antagningstesterna som är det största problemet när det gäller att öka andelen kvinnor inom försvaret.

– Vi måste överlag bli bättre på att göra försvaret attraktivt för tjejerna. I dag ligger andelen tjejer som söker – och blir antagna till GMU på ca 10-12 procent. Det är visserligen högre än tidigare då siffran låg på 5-6 procent men fortfarande har vi en bit kvar för att nå målet som är en jämn könsbalans med minst 40 procent kvinnor inom försvaret, säger Elisabeth Engström Hägerö.

EVA LANGLETT

Åldersdiskriminering vanligt i försvaret

Nästan var tredje försvarsanställd har blivit diskriminerad på jobbet. Vanligast är trakasserier på grund av ålder och utmärkande för de drabbade är upplevelsen av bristande stöttning från chefer. Det visar en enkätundersökning som Försvarsmakten beställt.

Som första myndighet sedan den nya lagstiftningen om diskriminering trädde i kraft i januari 2009 har Försvarsmakten undersökt förekomsten av kränkningar bland sina anställda. Av de över 8 000 svaranden uppgav 28 procent att de utsatts för någon form av diskriminering.

– Det här är oerhört allvarligt och något vi definitivt kommer att jobba vidare med, säger Anders Claréus, forskningsordnare vid personalstaben.

I lagstiftningen finns numera sju olika diskrimineringsgrunder: kön, könsöverskridande identitet, etnicitet, funktionshinder, sexuell läggning, religion och ålder. Enligt enkäten är åldersdiskriminering vanligast (13,1 procent), följt av kön (7,9 procent) och funktionshinder (3,9 procent).

– Vi blev nog alla förvånade över att så många, både yngre och äldre, hade upplevt sig diskriminerade på grund av sin ålder. De äldres upplevelser tror jag är en spegling av vårt samhälle som jag upplever som extremt åldersfixerat. Yngre kan nog känna sig diskriminerade på grund av proppen Orvar. Det finns en tröghet i systemet som gör det svårt att avancera. För oss är

Flera unga och gamla känner sig diskriminerade i försvaret.

Illustration: FEBB

det superviktigt att jobba med det här så att de unga vill stanna kvar hos oss, säger Anders Claréus.

Kollegor stöttar

I vissa frågor är det stor skillnad på hur män och kvinnor svarat. Exempelvis har nästan en fjärdedel av kvinnorna upplevt sig trakasserade på grund av kön medan motsvarande siffra bland männen bara var drygt tre procent. Gemensamt för de olika fallen av diskriminering var det bristande stöd man upplevde från chefer och organisation. Istället var det arbetskamraterna som ställde upp.

– Att man i första hand vänder sig till en kollega kanske inte är så konstigt. Men det är också viktigt att den som drabbas går vidare och gör en anmälan, och det är inte bra om förtroendet för ledningen brister. Samtidigt tycker jag att FML [Försvarsmaktens ledning] och ÖB varit glasklara i vart de står i den här frågan, säger Anders Claréus.

Enkätundersökningen har genomförts av Göteborgs universitet och skickades ut till 17 555 civila och militära anställda. Av dem svarade bara hälften.

– På ett sätt kan jag förstå dem som är trötta på enkäter, samtidigt som jag blir lite sur. Som anställd är man skyldig att svara när arbetsgivaren frågar, annars har vi ingen aning om hur det ser ut i organisationen och vilka åtgärder som behöver vidtas, säger Anders Claréus.

Eventuella insatser med anledning av enkätresultaten är inte beslutade om, men Claréus säger att mycket handlar om information.

– Det här är ett långsiktigt arbete där vi måste lyfta fram och diskutera de här frågorna för att ändra attityder. Bara att vi gör en sådan här studie har nog en viss signaleffekt om att vi tar det på allvar.

Om två år planerar man att upprepa enkäten.

– Tanken är att vi ska göra det här vartannat år för att följa utvecklingen. Vi hoppas också att fler myndigheter kommer att göra motsvarande undersökningar så att vi får något att jämföra våra resultat med, säger Anders Claréus.

LINDA SUNDGREN

ÖKAT FACKLIGT ARBETE I EUROPA

Den europeiska paraplyorganisationen för militär facklig verksamhet, Euromil, har vuxit under senare år och har nu 42 medlemmar i 27 länder. Till de senaste medlemmarna hör albanska Akush, SVS i Slovenien och KTGC i

Litauen. Organisationen bidades 1972 och har sitt huvudsäte i Bryssel. Den är politiskt obunden och verkar för bättre villkor och ökade rättigheter för militär personal i Europa. (LS)

INGET ÅTAL MOT FACKORDFÖRANDE

Rättegången mot den italienske officeren och ordföranden i den fackliga organisationen Pastrengo, Vincenzo Bonaccorso läggs ner. Det beslutade domstolen i Verona första december i fjol. Bonaccorso riskerade tio års

fängelse efter att 2010 ha organiserat en demonstration mot brister i arbetsvillkor och yttrandefrihet, men domstolen ansåg inte att det fanns tillräcklig grund för en rättegång. (LS)

Sälen 2012:

Mindre finsk uniform ska visa mer muskler

När omställningen av försvaret diskuteras brukar två exempel ställas mot varandra: Tyskland och Finland. Tyskland har gått Sveriges väg och avskaffat värnplikten. Finland har behållit den. Representanter för båda länderna fanns på årets rikskonferens i Sälen, arrangerad av Folk och Försvar.

Den finske försvarsministern Stefan Wallin, motiverade Finlands beslut utifrån att finsk försvarspolitik baseras på tre faktorer: Allmän värnplikt, försvar av hela landet och alliansfrihet. Och dessa tre baserar sig ytterst på Finlands historiska erfarenhet av ett vinterkrig som ännu finns i det levande minnet.

– För att kunna försvara hela landet krävs en stor rekryteringsreserv vilket skapas genom en värnplikt med cirka 20000–25000 värnpliktiga varje år, sade han.

– För drygt ett år sedan presenterades en opartisk utredning bestående av ett konsortium av experter, varav vissa utomstående som leddes av den finska VD:n för datasäkerhetsföretaget F-secure. De hade i uppgift att verkligen granska alla pusselbitar och de kom fram till att värnplikten var kostnadseffektiv. Ett anställt försvar skulle kräva en stor ökning av försvarsbudgeten. Ett övningsdygn för en värnpliktig kostar 40 Euro och ett repövningsdygn 145 euro, sade Stefan Wallin.

Ansträngd ekonomi

Men även i Finland är försvarsökonomi ansträngd. Fram till 2015 kommer försvarsanslaget att minska med tio procent. Övningsverksamheten kommer att minska, men planeras att öka igen. Dessutom minskar årskullarna vilket gör att många utbildningsplatser kommer att stå tomma och ungdomskullarna kommer inte att öka till tidigare nivåer.

– Uniformen kommer att krympa vilket gör att musklerna därunder kommer att synas tydligare, sade Stefan Wallin i en finsk motsvarighet till den svenska devisen 'smalare och vassare'.

För en svensk betraktare låter ovanstående likt de planer Sverige hade på nittioalet. Om Finland lyckas med det Sverige gick bet på, nämligen att verkligen återuppta övningsverksamheten på tidigare nivåer, återstår att se.

Nödvändigt – inte önskvärt

Som redan framgått i Officerstidningen har Tyskland slopat värnplikten, dragit ned på försvarets numerär och minskar försvarsanslagen med 25 procent. Tysklands försvarsattaché Dirk-Jens Jordan förklarade Tysklands nedskärningar som något man åtminstone delvis var tvingad till.

– Försvarsmakten måste vara säkerhetspolitiskt förankrad, håll-

– Försvarsmakten måste vara säkerhetspolitiskt förankrad, hållbar och kunna finansieras sunt och demografiskt stabilt

bar och kunna finansieras sunt och demografiskt stabilt. Detta tvingar i sin tur fram en koncentration på det nödvändiga, inte det önskvärda, sade han.

– Försvarsmaktens nyinriktning har inte bara drivits på av det finansiella läget, utan att även Tysklands demografiska utveckling har gjort detta nödvändigt. Idag behövs ett årligt rekryteringsbehov

Finlands försvarsminister Stefan Wallin jämför välgval med sin svenske kollega.

Foto: Ulf Palm – Scanpix

på 30 000 och detta vid en potential bestående av endast ungefär 600 000 unga män och kvinnor. Tidigare stod det dubbla antalet till förfogande. De nya tekniska möjligheterna tillåter dock ett mindre antal soldater för att nå den önskade militära effekten, sade han.

Inriktningen är att öka den tyska förmågan att kunna delta i expeditionära insatser:

– Armén kan i framtiden bidra med upp till 5000 soldater i gemensamma stabiliseringsoperationer med två insatsförband i två parallella insatsområden, kärnan i en multinationell styrka, en mixad helikopterstyrka samt väsentliga bidrag till särskilda uppgifter som OMLT [stöd till Afghanska armén] eller multinationella insatsstaber, sade Dirk-Jens Jordan.

Nato-perspektiv

Inom tyska flygvapnet sker en förflyttning av tyngdpunkten i kapacitetsprofilen från strid mot mot-

ståndarens potentiella flygvapen till stödjande insatser i luften samt spaning och övervakning. Den tyska flottan kommer att minskas till drygt 50 fartyg och båtar samt 40 flygplan. Vidare hoppas Tyskland kunna dela olika resurser med andra EU- och Nato-länder. Att Tyskland för det nationella försvaret är en del i Nato framgick tydligt, det handlar i det perspektivet om att "försvara alliansen", inte enbart Tyskland.

– Armén kan efter förberedelse ställa ett starkt förband för att försvara alliansen med tillräckliga divisionstrupper och 2 starka mekaniserade brigader. Denna division kan integrera med multinationella brigader och stabsdelar, sade Dirk-Jens Jordan.

DANIEL SKOGLUND

Vidare om årets rikskonferens, se även: Officersförbundets rapport satte fokus på försvarets ekonomi, sidan 23

Vi hjälper dig att vara rätt försäkrad.

För att alltid vara rätt försäkrad – se över ditt försäkringsskydd och kontakta gärna Medlems- och Försäkringsservice på Officersförbundet 08-440 83 30.

Länsförsäkringar består av 24 självständiga länsförsäkringsbolag som erbjuder kunderna en helhet inom bank, försäkring och fastighetsförmedling

VI STÖDGER HELA SOLDATFAMILJEN!

Familjestödets innehåll är utformat med hänsyn till de förändrade livsvillkor som kan komma att möta soldatens familjemedlemmar, släktingar & nära vänner i samband med en utlandstjänstgöring.

Vi erbjuder bland annat PREP-kurser för par, individuellt samtalsstöd, familjerådgivning och aktiviteter vid landets soldathem.

Passa på att anmäla er till vårens PREP-kurser!

För mer info och anmälan, besök vår nya hemsida

www.soldathem.org

FRAMTIDENS CHEFS- FÖRSÖRJNING GRANSKAS

Text & foto: Daniel Skoglund

FÖRBANDSBESÖK HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA

Med 40 bataljoner om 22 000 man kan Hemvärnet idag sägas vara Sveriges nationella försvar. På Hemvärnets stridsskola (HvSS) utbildar 24 officerare Hemvärnets instruktörer, samt grupp-, pluton-, kompani- och bataljonschefer.

– Vi står inför en otroligt stor utmaning när värnplikten lagts ned. Hur ska vi försörja Hemvärnet i framtiden, säger Max Magnusson, stabschef på HvSS.

Idag lämnar cirka 15 procent av Hemvärnets personal förbanden varje år. Det blir drygt 2000 personer räknat i absoluta tal. Försvarsmakten planerar, enligt sin utvecklingsplan, med att cirka 1700 ska ansluta till Hemvärnet årligen. 1000 från den grundläggande militär utbildningen på tre månader och 700 tidigare gruppchefer, soldater och sjömän från Försvarsmakten. Den sista delen ska flöda in från de övriga frivilligorganisationerna.

Just nu ökar antalet som ansluter sig till Hemvärnet, även om det samtidigt även sker ett flöde ut från förbanden. Många av de mest engagerade hemvärnsmännen lämnar Hemvärnet. Istället söker de anställning som gruppchefer, soldater och sjömän i Försvarsmakten.

PÅ HEMVÄRNET STRIDSSKOLA utbildar man hemvärnsbefäl från gruppchefer och uppåt, samt instruktörer. I genomsnitt passerar 1000 elever per år. Ur skolans perspektiv leder den avskaffade värnplikten till frågetecken kring hur befälsförsörjningen ska se ut i framtiden.

– Tidigare hade vi värnpliktiga som utbildades i tio, tolv eller

femton månader och som senare blev chefer i Hemvärnet. Idag direktutbildas personal i tre månader till Hemvärnet. Det gör att många saknar en militär befälsgrund för att bli befäl i Hemvärnet, säger Max Magnusson.

Den korta utbildningstiden gör att HvSS ser framför sig att cheferna måste direktutbildas, till del på HvSS.

Inom Hemvärnet pågår en chefsutredning som ska undersöka hur Hemvärnet ska lösa chefsfrågan i framtiden. Den kommer att bli klar under året och är just nu på remiss.

– Poolen med människor som kan gå in i Hemvärnet kommer inte att vara lika stor som när värnplikten fanns, säger Max.

Samtidigt vill man gärna framhålla att det kan gå bra ändå.

– Hemvärnet ligger på många vis före den övriga Försvarsmakten. Vi har rekryterat personal länge, säger Nemo Stjernström, informationschef på HvSS.

PÅ HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA talar alla officerare, föga förvånande, varmt om Hemvärnet. Men det är det inte alla officerare som gör. Historiskt sett har det setts som ett C-lag inom försvaret och officerare som valt att jobba med det har betraktats på ett liknande sätt.

– Jag började jobba med Hemvärnet 1991 så jag kan jämföra. Det har blivit bättre, säger Max Magnusson.

– Men det finns fortfarande liknande attityder. Ibland får man

Max Magnusson

Envis!

Eller målmedveten...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler målmedvetna kollegor.
Är du en av dem?
- Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB Wennerbergsgatan 10 112 58 Stockholm www.milso.se

Fatta rätt beslut

Med simuleringsteknik kan du bedöma rimligheten i både kravspec och kostnader.

Kommer resultatet av projektet att bli det avsedda? Är kostnaderna rimliga? Genom att simulera projektet innan beslut om genomförande fattas går det att identifiera felaktigheter, inkonsekvenser och krav som saknas. Du får ett **bättre beslutsunderlag** och högre **kostnadseffektivitet**.

– Tekniken är applicerbar på allt från produktions- och distributionsprocesser till trafiksystem, säger Anna Skytt, affärsområdeschef för SysTech på Sjöland & Thyselius.

Företaget är ledande i Sverige inom simulering-baserad upphandling.

Sjöland & Thyselius
Hälsingegatan 43, Stockholm

08-587 623 00
www.st.se info@st.se

signaler som gör att man blir lite ledsen i ögat. En ung specialistofficerskollega fick lite synpunkter från sina kamrater när han berättade att han sökt hit. Jobbar du med Hemvärnet så är det inte riktigt lika fint, säger Roland Telin, ordförande på Officersföreningen på HvSS.

– Officerarna i insatsförbanden och deras soldater är svårast att nå upplever jag, för det sitter så djupt i väggarna, även bland yngre officerare. Samtidigt har allmänheten faktiskt en ganska positiv bild av Hemvärnet, säger Nemo Stjernström.

Roland Telin

SAMTLIGA TRE LYFTER fram att Hemvärnet har förändrats. Medelåldern idag är cirka 35 år, man utrustas med ny materiel, inte gammalt begagnat. Förbanden har en enhetlig förbandsorganisation och är inte baserad på hemvärnskretsar. Krigsförbandsövningar har återinförts. Ersättningsystemet och kontrakten har förändrats så att det idag är dygn i förbandsövningar som räknas för hemvärnsmännen, inte enstaka timmar.

HvSS beskriver Hemvärnets bataljoner som tungt beväpnade bevakningsförband. Förbandets förmågor är att skydda, bevaka och ytövervaka och dess tilläggsuppgifter är eskort, försvars- och fördröjningsstrid. Det ska vidare kunna förflytta sig 60 mil per dygn med egna resurser.

– Just nu finns, eller utvecklas, hemvärnsunderrättelsekompanier, CBRN-plutoner och pionjärplutoner. Jag tycker det är intressant att se hur Hemvärnet övertar förmågor som Försvarsmakten inte maktar med, säger Nemo Stjernström.

MÅNGA OFFICERARE SOM jobbar med Hemvärnet lägger en stor del av sin arbetstid på helgerna eftersom det är då Hemvärnet till största delen övar. Därför jäser det just nu ett missnöje bland officerarna på utbildningsgrupperna eftersom Försvarsmakten ryktas vilja slopa deras helgavtal i det nya arbetstidsavtalet.

– Det finns en stor besvikelse där ute över att Försvarsmakten inte vill ha kvar helgavtalet, säger Roland Telin.

Helgavtalet ger de officerare som jobbar fem helger eller mer per år en extra ersättning baserad på antalet helgtjänstgöringar.

– För många kan det bli tio tusen kronor mindre i lönekuvertet på ett år om helgavtalet slopas. Och för vissa kan förlusten närma sig ända upp mot trettio tusen, säger Roland Telin.

För HvSS finns inga personalneddragningar planerade. Tidigare har skolan växt med några tjänster och i nu pågående omorganisation i Försvarsmakten står man still i antal tjänster. När stabschef, presschef och den fackliga ordföranden betraktar vad politikerna vill att Hemvärnet ska göra ser de ingen brist på uppgifter för skolan att lösa.

– Utbildningssystemet inom Hemvärnet har inte utökats i samma takt som man har höjt kraven, säger Roland Telin. ■

Nemo Stjernström

VERSATILE PROTECTION FOR SPECIAL OPERATIONS

ST53

t: +44 (0) 1225 896705

e: protection@avon-rubber.com

www.avon-protection.com

AVON
PROTECTION

ÅLDERSNOJA IRRITERAR ERFAREN SPECIALISTOFFICER

Lars-Göran Bergström på Hemvärnets stridsskola har åter fått bli det han är. Sedan första juli 2010 har han burit specialistofficersgraden förvaltare – en av fem i Försvarmakten.

– Jag har alltid sett på mig själv som specialistofficer. Det är vad jag är. I det gamla systemet var jag fanjunkare 1981–1983, sedan kom NBO (nya befälsordningen) och då blev jag löjtnant fram till 2010, säger han.

Lars-Göran har bakgrund som ingenjör på numera nedlagda Ing3 i Boden. 1999 gick Lars-Göran över till pansarbataljonen på I19. Där tjänstgjorde han, med avbrott för utlandstjänster i Kosovo och Liberia, fram till 2006 då han flyttade till HvSS för att kunna vara närmre sin familj.

Lars-Göran märkte av att införandet av specialistofficerssystemet gick fort. De första gradbeteckningarna fick han slöjda till själv, men idag finns centralt framställda kragsspeglar att ta till.

LARS-GÖRAN BERGSTRÖM är instruktör på utbildningssektionens stridstekniska avdelning. Hans ansvarsområde är instruktörs- och gruppchefsutbildning. Han är även examinator och huvudinstruktör på Halvar-utrustningen vilket är ett hjälpmedel i skyddsvaktsutbildningen.

Stridstekniskt finns det en tendens inom Försvarmakten de senaste åren att gå från en stridsteknik som handlar om att ligga på förhand – typexemplet är eldöverfall mot fientlig kolonn – till stridsteknik där truppen reagerar i efterhand på fientligt eldöverfall, genom exempelvis korridorförfarande. Men den utvecklingen har inte varit lika stark inom hemvärdet som övriga försvaret.

– På utbildningsförbanden har man kanske mer fokuserat på utlandstjänstgöring, där är man ju ofta i efterhand. Inom hemvärdet är planen fortfarande att man ska vara först på plats för att kunna skydda och bevaka anläggningar innan övriga förband kan gripa in, säger Lars-Göran Bergström.

LARS-GÖRAN HAR lång erfarenhet av trupptjänst och även stabstjänst. Att skaffa sig flerårig erfarenhet tar dessvärre flera år och leder till att erfarenhetsmottagaren blir äldre. I den allmänna debatten omtalas äldre officerare ofta i generella termer som en grupp som är slapp, slö och likgiltig. En beskrivning som Lars-Göran Bergström inte känner igen sig i. På kontorets väggar hänger diplom och startnummer från de senaste två stafettvasaloppen han deltagit i: 2009 och 2011.

– Det är kul att jobba med människor och framförallt att jobba med trupp. Det var därför jag valde att bli officer. Jag fyller sextio i år, men känner faktiskt att jag gärna skulle jobba några år till. Men det beror ju på om FM vill ha mig kvar.

– Jag trivs bra på HvSS. Det är en trevlig arbetsplats och alla känner alla, du blir inte någon i en grå massa.

Lars-Göran Bergström

Foto: Daniel Skoglund

PÅ FOLK OCH Försvars rikskonferens i Sälen i januari föreslog folkpartiets partiledare Jan Björklund att officerare borde ha en särreglering på arbetsmarknaden för att endast tjänstgöra i tio till femton år och därefter utmönstras. På Aftonbladets ledarsida benämndes de äldre officerarna ”köttberg.”

– Jag kan inte förstå hur man kan säga en sådan sak. Vi är en yrkeskategori som ställt upp i vått och torrt för rikets säkerhet. Och vi ställer fortfarande upp, vi åker på utlandstjänst när vi behövs. Jag blir faktiskt lite stött. Det känns som om man offrat all sin tid i onödan.

– Min pensionsålder är 61 år. Jag fattar väl också att det en dag ska komma en yngre kollega och sätta sig på min stol. Men det vore bättre om de istället sade att Försvarmakten måste bli bättre på att attrahera unga. Dessutom, gör man sig av med alla äldre, då tappar man all vår kompetens.

De här negativa tongångarna om äldre återkommer med olika intervall, uppfattar Lars-Göran. Efter första Kuwaitkriget på nitio-talets början gick tongångarna på liknande sätt, alla över 35 var odugliga, även om retoriken dog ut den gången.

– **JAG BÖRjade SOM** instruktör första april 1976. Då var det ganska mycket pang på rödbetan. Man såg hur andra äldre kollegor gjorde och tog efter. Det var mer learning by doing än formell utbildning i säkerhet och pedagogik, säger Lars-Göran Bergström. De gamla dagarna bör inte höjas till skyarna som ett ideal, anser han.

– Det var envägskommunikation då, jämfört med nu. Ibland var det nog så att soldaterna inte förstod syftet med övningarna, kanske då först efter några genomföranden. Man kommunicerade inte mål och krav som idag.

Och från de hemvärdsmän han möter dagligen ställs det höga krav.

– Eleverna har föryngrats. De ställer krav på oss, både materiellt och kunskapsmässigt, säger Lars-Göran Bergström.

DANIEL SKOGLUND

Foto: Rickard Wisman - FBG

Den soldat som varit i strid kan ha svårt att respektera befäl som inte varit det.

ERFARNA SOLDATER UTMANAR SINA BEFÄL

En order är inte alltid en order. Det visar en färsk rapport från Förvarshögskolan. Enligt undersökningen händer det att erfarna soldater ignorerar reglementet och leder sin grupp efter egen övertygelse. Mer tid för diskussion kring regelverk och att lära sig bemöta mer erfarna soldater är nödvändigt för att minska problemen.

Bakom rapporten står Anders W Berggren, filosofie doktor vid Försvarshögskolan och före detta officer vid P7. Tillsammans med ett forskarlag har han följt 414 skyttekompaniet vid P4 i Skövde under utbildning och beredskap i samband med senaste Nordic battle group. Enligt rapporten uppstod vissa friktioner i relationen mellan soldater och befäl. Erfarna soldater tog i vissa fall kommandot över gruppen och valde egna lösningar istället för att följa reglementet. Att befälen inte alltid klarade av att stå emot kan bero på att de inte var förberedda på att möta soldater som återopade andra erfarenheter som argument för att lösa uppgifter, tror Anders W Berggren.

– De blev nog lite överrumplade. Flera soldater hade gjort utlandstjänst eller hade genomfört sin grundutbildning vid ett annat förband och ifrågasatte och argumenterade utifrån sina erfarenheter. En del befäl blev ibland lite osäkra och hade svårt att bemöta soldaterna, säger han.

Jag har sagt till mina gubbar att ta inga diskussioner med utbildningsbefälen. De har sina metoder de måste utbilda i, sedan fixar vi till det efteråt

utbildningsbefälen. De har sina metoder de måste utbilda i, sedan fixar vi till det efteråt.”

Vem som var tongivande hade en tydlig koppling till tidigare erfarenheter. Längst ner i hierarkin stod dem som aldrig varit på insats. Därefter kom de som varit i Kosovo följt av Afghanistan, FS17 och FS19. I diskussioner i gruppen och med befäl var rangordningen tydlig.

– Vid ett tillfälle föreslog en gruppchef en annan lösning än befälet. Plutonchefen framhärdat och började läsa högt ur reglementet, medan gruppchefen bara log åt honom. Vid ett annat tillfälle hamnade en officer och en soldat i en diskussion. Efter en stund säger soldaten ”Okej, nu släpper vi det här.” Om någon skulle avsluta diskussionen borde det varit befälet, säger Anders W Berggren.

ARGUMENTATION UPPSTOD bland annat om vilka tecken som skulle användas och med vilken innebörd, hur en inbrytning i rum går till och var olika soldater ska befinna sig i gruppen vid framryckning på stridskolonn. Exempelvis ansåg soldaterna att det var för krångligt att hålla isär de båda tecknen för ”genomsök” och ”ta genomsök”. Därför valde man att bara använda ”ta genomsök”. I ett skarpt läge kan sådana avsteg få allvarliga konsekvenser.

– Om man har två grupper och den ena utför ”ta genomsök”

istället för bara ”genomsök” och lämnar kvar en soldat i varje rum får den gruppen slut på soldater fast meningen var att man bara skulle genomsöka. Man riskerar också att någon kommer in bakifrån och skär av dem man lämnat kvar, säger Anders W Berggren.

Men han är nog med att poängtera att soldaterna inte hittade på egna lösningar på grund av illvilja eller för att obstruera. De gjorde det med övertygelse att den egna metoden var bättre.

– I slutändan handlar det om deras överlevnad och ur den aspekten kan man förstå deras agerande. Det här var mycket kompetenta soldater som verkligen ville göra sitt bästa, säger Berggren.

Han säger att soldater som går sin egen väg och kör över befälen inte är något unikt för det studerade kompaniet. Problemet förekommer i hela Försvarsmakten. För att undvika att liknande situationer uppstår behövs framför allt två åtgärder, menar Anders W Berggren. Det ena är att Försvarsmakten måste ta ställning till hur man ska förhålla sig till anställda soldater och ha beredskap för att de inte oreflekterat lyder order på samma sätt som värnpliktiga.

– **SOM BEFÄL MÅSTE MAN** kunna argumentera för regelverket och första varför man ska göra på ett visst sätt. Reglementet är förhoppningsvis ingen skrivbordsprodukt utan bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet och det måste befälen kunna förklara, säger han.

Det andra är att hitta ett sätt att bemöta och tillvarata soldaternas erfarenheter. Berggren konstaterar att erfarenheter i sig är något positivt som Försvarsmakten behöver för att utvecklas. Men det saknas både metoder för att bedöma olika sorters erfarenhet och avsatt tid för diskussioner kring taktik och reglementen.

– Något soldaterna ofta återkom till var att det saknades en arena för diskussioner. Ett problem i sammanhanget är tidsbrist. Plutoncheferna har fått en stor administrativ börda och måste göra materielbeställningar, rapportera lönetillägg, semesterplanera och så vidare. Då finns det inte alltid utrymme att sätta sig ner och diskutera tolkningar av regelverk och rutiner.

Men även om Anders W Berggren förespråkar lyhördhet menar han att befälen också behöver få verktyg för att kunna analysera olika sorters erfarenhet. Att ha tjänstgjort i Afghanistan betyder inte automatiskt att man vet hur man bäst agerar i alla lägen.

– Både befäl och soldater lyssnade ganska okritiskt till dem som hade varit på mission utan att egentligen ta reda på vilka erfarenheter personerna faktiskt hade. Tendensen var att man gav dem ganska stort utrymme i en rad olika frågor och de som varit i Afghanistan var dem man lyssnade mest till, säger Anders W Berggren.

STUDIEN VISAR OCKSÅ att befälen ibland gav efter för soldaternas argumentation, trots att de inte alltid själva ansåg det lämpligt. Att befälen stod tillbaka hade flera orsaker. Bland annat fanns en rädsla för att soldaterna skulle säga upp sig.

– Jag har hört resonemanget att ”Om vi sätter för stor press på soldaterna kanske de slutar”. De har en månads uppsägningstid och det finns en oro för vad som skulle hända om man exempelvis drabbades av ett massavhopp några månader före en mission.

Det här skapar en osäkerhet som gör att man inte bemöter slarv med tidspassning och klädsel på samma sätt som tidigare, enligt Berggren.

– Värnpliktiga hade man ställt upp och skällt ut, men farhågan var att det inte skulle fungera med anställda soldater.

Plutonchef i Arvidsjaur:

RISKEN FÖR INFORMELLA LEDARE ÄR BETYDLIGT STÖRRE IDAG

– Man måste vara tydlig men också lyhörd. Anställda soldater kräver ett annat ledarskap än värnpliktiga, säger plutonchef Jonas Brobakken som nyligen kom hem från ett år i Afghanistan.

Löjtnant Jonas Brobakken vid I 19 i Arvidsjaur upplever att det numera är betydligt mer diskussioner med soldater om hur man ska gå tillväga, både vid utbildning och under insats. Inte sällan har soldaterna egna idéer om hur man bör göra med motiveringen ”Så gjorde vi i Afghanistan”.

– När jag var i Afghanistan blev det en del diskussioner om hur vi skulle gå tillväga. Men jag var mycket tydlig med att vi har fastställda order och regelverk och att det är dem vi följer. Alla har olika erfarenheter och det är viktigt att lyssna men också att ta kommandot och säga att ”Så här gör vi”. Annars öppnar man upp för informella ledare som tar över och den risken är betydligt större idag än tidigare, säger han.

MEN ATT BEMÖTA

ifrågasättanden med att höja rösten och peka med hela handen, fungerar inte, menar Brobakken. Den erfarenhet och kunskap som dagens soldater har kräver både tydlighet och professionalism; det gäller även på hemmaplan.

– De värnpliktiga var helt nollade när de kom till oss och lydde order slaviskt. Idag har alla våra soldater både gjort värnplikten och varit ute på en eller två missioner. Då går det inte att köra med det gamla fyrkantiga ledarskapet med uppställning och

utskällning för att någon inte passat tiden. Vi måste lyssna till deras erfarenheter och kunna ta diskussioner utan att för den skull svika i vår befälsroll.

Att som befäl ha genomfört utlandstjänst underlättar, säger Brobakken. Både för den erfarenhet det ger men också som statussymbol.

– Det är lätt att uppfattas som någon som ”inte gjort det på riktigt” om man inte varit iväg. Man kan vara ett bra befäl ändå men har man gjort ett par missioner kan man alltid falla tillbaka på det.

Jonas Brobakken

Foto: Privat

– De värnpliktiga var helt nollade när de kom till oss och lydde order slaviskt

HAN KONSTATERAR ATT mycket har förändrats under senaste året. Soldater är numera statligt anställda med de rättigheter och skyldigheter det innebär. Plutoncheferna har fått ett arbetsgivaransvar och en större administrativ roll samtidigt som gruppcheferna givits mer ansvar.

– De behöver få större ansvar, annars kan de inte utvecklas. Men man måste vara mycket tydlig med vad de får utbilda i och hur det ska gå till, annars finns en risk att de får för stor frihet att göra egna tolkningar, säger han.

För att som befäl veta vad som pågår och behålla greppet krävs närvaro bland soldaterna, menar Brobakken. Men tiden i fält har krympt rejält till förmån för administration.

– Det är lätt att fastna bakom Prio fast man egentligen borde vara ute med soldaterna. Till viss del handlar det om prioriteringar, men man kan inte välja bort att sköta löneutbetalningar eller att arbetstidsplanera. Det här är ett växande problem för hela Försvarsmakten.

LINDA SUNDGREN

Per Christensen, Thomas Sommer och Fillip Larsen stannar gärna inom försvarsmakten men vill ogärna gå i strid igen.

DANMARK INRÄTTAR STRIDSPAUSKOMPANI

Danska försvaret har inrättat ett kompani där soldater kan återhämta sig efter utlandsmissioner. Kamppausekompagniet, som det kallas, ger dem även tillfälle till eftertanke. Somliga fortsätter i soldatyrket eller inom det militära medan andra får hjälp att välja en annan väg i livet.

”För några soldater i internationella militära missioner börjar den verkliga striden först när de återvänder hem” står det på en affisch vid receptionen till Antvorskovs kaserne utanför Slagelse i Danmark. För den gruppen öppnade regementet i oktober ett så kallat Kamppausekompagni med 45 platser. Där kan soldater ta en paus för att återhämta sig efter påfrestande krigsupplevelser utomlands.

- DET HÄR REGEMENTET har varit i Afghanistan hela tiden och sedan 2005 har vi varit involverade i hårda strider, säger kapten Kristian Lindhardt Hansen som är chef för det nya kompaniet.

Allt fler som återvände till regementet var skadade, fysiskt och psykiskt. Grovt sett har två tredjedelar av de skadade psykiska problem medan en tredjedel är fysiskt skadad. Ofta hänger det

ihop. Den som till exempel tvingas amputera ett ben måste omdefiniera sin självbild vilket i många fall leder till psykiska problem.

Det danska mottagandet av hemvändande soldater har blivit mer strukturerat och samordnat de senaste åren. Många lärdomar har dragits efter Balkankrigen. För de som kom hem då fanns inget mottagande att tala om. Soldaterna tillfrågades i storgrupp om någon hade psykiska besvär med resultatet att ingen gav sig tillkänna.

Efterhand, ofta lång tid efter hemkomsten, fick många av veteranerna från Balkan depressioner, ångest, sociala fobier och missbruksproblem. I vissa fall utvecklades det till posttraumatisk stress. Från 1992 till 2010 har omkring 50 000 danska soldater deltagit i internationella militära missioner fördelat på 26 000 individer. Av dessa är 202 fysiskt sårade varav 90 med varaktiga men och 62 har omkommit. Hur många som har psykiska men och som begått självmord är det ingen som vet.

– Alla dessa problem hamnade rakt i ansiktet på försvarsledningen och politikerna visste inget om det här, fortsätter Kristian Lindhardt Hansen.

Mycket vetande finns i USA och Storbritannien, men ingen reflekterade över det.

Efter Balkankrigen har det hänt en hel del. Nu genomgår alla hemvändande soldater ett särskilt program i tre månader. Då

kan man se vilka som behöver psykologhjälp. Förra året antog regeringen en veteranpolitik med flera konkreta åtgärder. Ett inslag i den, förutom pauskompaniet, är försvarets veterancenter i Ringsted inte långt från Slagelse och Antvorskov kaserne. Det ska fungera som en kunskapsbank. Där finns psykologer, socialrådgivare och studie- och yrkesvägledare.

EN ANNAN NYHET är att varje kommun uppmanas att tillsätta en veterankoordinator som ska fungera som veteranens kontakt och vägledare i hemkommunen. Veteranhemmen är ytterligare ett inslag. De drivs ideellt med finansiellt stöd av försvarsmakten.

– Det finns tre utvägar för våra soldater, förklarar Kristian Lindhardt Hansen.

Han visar en tavla där kompaniets 45 soldater är uppsatta med namn och foton indelade i tre grupper. En kvinna ingår. Det första alternativet är att soldaten rehabiliteras och kan återvända till sin tjänst vid en operativ enhet vilket innebär att han eller hon får vara beredd på utlandstjänstgöring vart tredje år. Här rör det sig främst om de som blir återställda efter fysiska skador.

Ett andra alternativ är omskolning till annat arbete inom försvarsmakten. Det kan vara inom IT-området, administration, verkstad eller förråd.

En tredje utväg är omskolning utanför försvaret. Den utvägen har inte funnits tidigare och har ifrågasatts av somliga inom försvaret. Några få blir avskedade av olika anledningar.

PAUSKOMANIET HAR FEM anställda som organiserar och leder veckoprogrammet. Fysisk träning ges generöst med tid eftersom den anses stärka den psykiska hälsan. Studieresor och exkursioner är vanligt förekommande. Mycket är individanpassat med tid för besök hos läkare, psykiater, psykoterapeut och sjukgymnast.

– Det finns ingen tidsgräns satt för hur länge de får stanna hos oss. Inte ännu, säger Kristian Lindhardt Hansen.

På andra regementen finns också ett stort antal soldater som är i behov av rehabilitering. Där utformar man individuella lösningar. Samtidigt återvänder allt fler med olika slags skador från internationella missioner. Läkare har svårt att beräkna hur lång tid det tar innan fragment trängt ut ur kroppen och psykiska skador är ofta svårbedömda.

– Det är allvarligt att vi får hem så många som blivit skadade, konstaterar Kristian Lindhardt Hansen.

Det nya kompaniet har fått en egen logotyp, en Fågel Fenix som flyger ut och bort från elden (Ex Igne). Symboliken är tydlig. Den är ritad av en dansk bosatt i Malmö.

I ETT GARAGE jobbar Thomas Sommer, 28, Per Christensen, 31, och Phillip Larsen, 30, med att återställa materiel efter en övning. De tillhör Kampppausekompaniet.

– Jag kan tänka mig att bli utsänd igen, men jag vill inte vara ute i strid, säger Thomas Sommer som sett nära vänner dö i Afghanistan.

Per Christensen och Phillip Larsen nickar instämmande. Aldrig mer marksoldat, säger de. För Thomas och Phillip är anledningen att de blivit föräldrar. Thomas har tre barn och Phillip blev pappa för två månader sedan. Föräldraskapet har förändrat deras syn på tillvaron.

– Första gången åker man utomlands för äventyret, spänningen

Daniel Henriksen vill bli kvitt sina psykologiska problem så att han kan återgå som soldat i en operativ enhet. Här med dottern Jennifer.

och kamratskapet. Då känner man sig oövervinnerlig, säger Thomas.

Det svåra är att komma hem, förklarar de. Inte ens de närmaste förstår vad man upplevt. Thomas har aldrig berättat om grymheterna för sin fru. Därför är psykologsamtalen värdefulla; de lättar på det inre trycket.

– Tänk dig att inte kunna tala med någon annan, säger Per och tittar på mig.

Han känner sig mentalt sliten efter två missioner i Irak och en i Makedonien. Stresskänslorna sitter kvar. För honom är det inte helt främmande att börja med något utanför det militära, till exempel med ett arbete i en hjälporganisation.

Thomas sa upp sig från soldatjobbet en gång men återvände efter ett år. Han saknade kamratskapet. Alla tre upplever att den militära identiteten sitter djupt.

– Det är fantastiskt bra med Kampppausekompaniet. Här har man tid att få ordning på livet, säger Phillip som varit i Afghanistan i en omgång.

PÅ KOMPANIKONTORET MÖTER jag civilklädde Daniel Henriksen, 25, som tar hand om sin sexåriga dotter den här dagen. Han har varit soldat sedan 2007 och gjort två missioner i Afghanistan, 2009 och 2011. Nu är han sjukskriven på deltid och tillhör Kampppausekompaniet.

– Jag har varit med i mycket stridigheter. Kroppens reaktioner kom ett halvår efteråt.

Han frågar om jag sett den danska filmen Amardillo. Samtidigt som filmen spelades in men i en annan grupp tjänstgjorde han i Afghanistan.

När Daniel hör ljudet av en nyckel slå i marken slänger han sig ner. Känslor av otrygghet och bristande tillit, till exempel inför nya människor, har han också. Han lider även av depressioner och ångest.

– Jag vill fortsätta som soldat. Det är härligt att vara tillsammans med andra soldater. Mina gamla vänner förstår mig inte.

Daniel har jobbat som säljare men det längtar han inte tillbaka till.

– Nu går jag genom en inre strid. Jag vill gå på djupet med mina problem.

Kampppausekompaniet är något av en främmande fågel för vissa på regementet. Antingen är man soldat eller så är man det inte, resonerar de.

För kompaniets administration och samordning svarar Ditte Nonno Nielsen. Hon har deltagit i internationella missioner och vet att det kan ta tid för många att landa i hemmiljön.

– Här samtalar vi mycket om mjuka värden. Det skrämmer nog en del litegrann. Inom det militära är man inte van vid det.

TEXT & FOTO: SVEN ROSELL

Ödesfråga för miljoner:

STANNA ELLER FLY UNDAN VARMARE KLIMAT?

De redan inledda förändringarna av jordens klimat kommer att påverka livsbetingelserna för miljontals människor och sannolikt leda till att många av dem flyttar eller flyr till nya platser. Vilken effekt detta kan ha på vår säkerhet har studerats i ett projekt på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Nedan ger Malin Mobjörk, en av FOI-forskarna, en analys av frågan.

Genom att klimatförändringarna påverkar jordens ekosystem kommer de även att påverka människors livsvillkor. Temperaturökning, havsnivåhöjning, förändrade vädermönster och avsmältning av glaciärer påverkar färskvattentillgångar och jordbruksmark. Klimatförändringarna ökar också omfattningen av mer extrema väderhändelser såsom torka, översvämningar och oväder. Ett samhälles geografiska och fysiska betingelser innebär också olika slags utmaningar där kustområden, torra områden och bergsområden påverkas på olika sätt av klimatförändringarna.

I och med att försämrade livsmiljö utgör en faktor som påverkar människor i sina beslut att migrera påverkar klimatförändringarna migration. Men, migration förutsätter också ett socialt och ekonomiskt kapital. Dessutom finns sociala och kulturella skillnader huruvida migration betraktas som ett sätt att hantera svårigheter. En och samma typ av svårighet – som till det yttre tycks innebära samma effekt på samhället – kan således bedömas och hanteras på olika sätt i olika samhällen och av olika samhällsgrupper. Detta torde vara högst tillämpligt i fråga om klimatförändringarnas gradvisa effekter eftersom dessa krypande förändringar innebär att det finns ett förhållandevis stort utrymme att göra individuella val beträffande hur problemen kan hanteras. Migration kan här ses som ett sätt till anpassning.

Vidare kan emellertid även gradvisa förändringar leda till katastrofiska tillstånd där människor mer eller mindre tvingas att migrera. Detta ligger till grund för att anta att klimatförändringarna innebär att andelen ofrivillig migration kommer att öka. Detta är kanske mest utmärkande när det gäller plötsliga

händelser. Naturkatastrofer – klimatologiska eller geologiska – leder många gånger till en akut migration. Men även vid dessa katastrofer finns ett utrymme för individuellt beslutsfattande och alla människor migrerar inte. Forskning visar att den migration som sker i anslutning till katastrofer framförallt är lokal eller regional. Vidare visar även forskning att katastrofbetingad migration oftast är tillfällig. Detta kan emellertid komma att förändras i och med de oåterkalleliga förändringar som klimatförändringarna innebär. Andelen permanent migration kan därför komma att öka.

EN CENTRAL UTGÅNGSPUNKT när man diskuterar migration är att den innefattar ett inslag av frivillighet. Omfattningen av denna frivillighet kan variera, men frivilligheten utgör kärnan i fråga om vad som skiljer migration från flykt. Att vara flykting definieras i internationell rätt som flykt undan förföljelse. Graden av frivillighet i migration kan emellertid diskuteras, en översvämning eller jordbävning, leder många gånger till en mer eller mindre påtvingad migration utan att det för den sakens skull handlar om flykt i betydelsen ”flykt undan förföljelse”.

Den absoluta merparten av befintlig migration är inhemsk, eller sker i närregionen, och utgörs framförallt av en rörelse från landsbygd till städer. Många gånger handlar denna migration om att en familjemedlem sänds iväg för att arbeta i en annan region i hemlandet, eller i ett annat land, för att på så sätt bidra till familjens försörjning. Denna migration är många gånger tillfällig, särskilt när den sker inom landet, och oftast är det yngre personer som migrerar. Den internationella migration som finns följer vissa mönster. Dessa mönster baseras på historiska, sociala och kulturella relationer. Detta innebär att internationell migration i stor utsträckning följer de band som upprättades under kolonialmaktstiden.

De skäl som många migranter framhåller som grund för sitt beslut är ofta kopplade till arbetsmarknad och till det tudelade förhållandet mellan å ena sidan bristande försörjningsmöjligheter vid sin hemort och å andra sidan förmodat bättre förutsättningar annorstädes. Förutom arbetsmarknadsskäl framhåller migranter också motiv som generella livsvillkor och politisk osäkerhet, liksom osäkerheter i miljöbetingelser.

En lastbil har fastnat under översvämningarna i Thailand, oktober 2011. Den globala uppvärmningen riskerar att tvinga fler att flytta.

MEN HUR KOPPLAS migration till säkerhet? Först och främst behöver vi ta fasta på att säkerhet är ett omfångsrikt begrepp som kan fyllas med olika innehåll. Två skilda perspektiv på säkerhet utgörs av individens respektive statens säkerhet. Valet av säkerhetsperspektiv har stor betydelse för analysen samtidigt som vi även bör beakta att de två perspektiven hänger samman. Tar vi vår utgångspunkt i konfliktforskning, och med konflikt avser en inom- eller mellanstatlig väpnad konflikt, så utgör migration inte någon särskilt betydelsefull förklaringsfaktor till uppkomsten av konflikter. Forskning visar i stället att konflikter bottenar i ett komplext samspel mellan olika faktorer där konfliktfylld historia, stora ojämlikheter, korrup­tion och icke-fungerande institutioner är betydelsefulla faktorer. Migration har därmed inte någon större betydelse för statens säkerhet utifrån ett konventionellt konfliktperspektiv.

Tar vi i stället vår utgångspunkt i individens perspektiv visar forskning emellertid på åtskilliga säkerhetskonskvenser kopplade till migration. Dessa konsekvenser rör framförallt migranternas säkerhet respektive säkerheten för dem som inte migrerar. Det handlar här om att båda dessa grupper, beroende på en rad olika omständigheter, ofta befinner sig i oerhört utsatta miljöer. Många migranter möter mycket riskfyllda miljöer under sin resa från hemort till destinationsort. Detta åskådliggörs exempelvis i de flyktingläger som upprättats med stöd från EU i norra Afrika för migranter på väg mot Europa. Den andra gruppen som ställs inför omfattande säkerhetsrisker utgörs av dem som inte migrerar, det vill säga de som stannar kvar. Dessa två gruppers belägenhet är idag åsidosatt i litteratur som fokuserar på klimatförändringarnas säkerhetskonskvenser.

Förhållandet mellan klimatförändringar och migration är ytterst komplext och några entydiga samband kan inte identifieras. Mot bakgrund av klimatförändringarnas effekter på jordens ekosystem förefaller det dock högst troligt att andelen ofrivillig

migration kommer att öka, även om det inte betyder att samtliga som utsätts för försämrad livsmiljö migrerar. Vidare innebär klimatförändringarna att det idag – och troligtvis även framgent – dominerande migrationsflödet från rurala områden till urbana är problematiskt eftersom många städer, särskilt kustnära, är hårt utsatta av klimatförändringarnas effekter.

FORSKNING VISAR

ÄVEN att migration kan ha säkerhetskonskvenser. Dessa konsekvenser ligger dock inte i linje med de underförstådda antaganden om migration som ett hot mot staters säkerhet som ibland förs fram i rapporter, policydokument och media. Forskning visar i stället att de säkerhetskonskvenser som följer från migration snarast handlar om migrantens säkerhet liksom säkerheten för de individer som stannar kvar. En fruktbar analys behöver därmed omfatta dessa olika perspektiv på säkerhet liksom omfatta den komplexitet som utmärker såväl klimatförändringar som migration. En ensidig reducering av frågans komplexitet kan däremot leda till kontraproduktiva policyåtgärder som snarast riskerar att medföra förvärrade säkerhetsrisker för individer vilket i förlängningen även kan påverka staters säkerhet.

MALIN MOBJÖRK

Forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI

Den absoluta merparten av befintlig migration är inhemsk, eller sker i närregionen, och utgörs framförallt av en rörelse från landsbygd till städer

FÖRBUNDSNYTT

SENASTE NYTT FRÅN
OFFICERSFÖRBUNDET

HAR DU KOLL PÅ ARBETSRÄTTEN

Officersförbundet genomför varje år ett antal fackliga utbildningar där du som är medlem i förbundet kan lära dig mer om de lagar och regler som styr arbetsmarknaden. Läs mer på www.officersforbundet.se.

ÄR DU RÄTT FÖRSÄKRAD?

Genom ditt medlemskap i Officersförbundet kan du teckna ett antal personförsäkringar. Vet du vilka försäkringar som du tecknat? Logga in på förbundets hemsida och kontrollera ditt försäkringsskydd.

Order för omstruktureringen försenad

Arbete med att ta fram en plan och order för omstruktureringen under 2012 pågår. Nuvarande besked är att det ska finnas en order klar i slutet av februari. Officersförbundet, övriga arbetstagarorganisationer och Försvarsmakten är överens om att arbetet ska ske i en gemensam arbetsgrupp.

Under 2012 ska FM org. 13 fastställas och bemannas så att den kan verka från 2013-01-01. Storleken, antalet befattningar i FM org. 13, planerar FM besluta kring den 1 februari. Det som framförallt återstår är att slutligt bestämma hur stor basorganisationen kan vara.

Tyvärr tvingas vi konstatera att den rapport från arbetstagar-konsult som vi lämnade till Försvarsmakten i april fortfarande äger sin giltighet. Den kanske viktigaste slutsatsen där var att förbanden inte tyckte sig ha tillräcklig insyn och tillgång till helheten för att kunna vara med och konstruktivt finna rationella lösningar mellan vad som ska göras av insatsförbanden respektive basorganisationen.

– Efter vår rapport utlovades en öppnare process med förbanden. Men det jag hör från förband och Officersföreningar gör att jag konstaterar att det inte blivit någon större förändring. Vi är därför tveksamma till kvalitén i de förslag till ramar som nu ligger på bordet, säger Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

Befattningarna ska kravsättas under första kvartalet

Parallellt med att bestämma antalet befattningar pågår arbetet med att kravsätta befattningarna. I detta ingår att definiera vilka som

ska vara OF/OR respektive CF/CR, vilken nivå det ska vara på respektive befattning samt vilka krav på kompetens som krävs. Målet är att vara klar under första kvartalet 2012.

– Så här långt kan jag konstatera att arbetet är strukturerat. Det finns tydliga huvudprinciper och eventuella undantag granskas nog. Först nu börjar det bli tydligt vilka befattningar som kommer vara OF/OR respektive CF/CR. Det börjar också bli tydligt vilket genomslag som det grundläggande antagandet om cirka 35 procent OF och cirka 65 procent OR kommer få, säger Peter Löfvendahl.

Arbetet med att dimensionera basorganisationen och arbetet med att kravsätta alla befattningar kommer att visa behoven av kompetens. Ännu finns inga färdiga analyser om hur väl detta stämmer överens med dagens kompetens. Trots det måste förberedelser göras nu för att kunna hantera detta vid bemanningen under 2012.

Rätt kompetens på rätt plats

Den arbetsgrupp som nu bildas kommer arbeta med detta och ta fram en order för hur bemanningen ska ske. Det är ingen hemlighet att Försvarsmaktens ingång är att bemanningen ska leda till att rätt

kompetens är på rätt plats. Det är inte heller hemligt att Officersförbundets ingång är att alla våra medlemmar behövs och är utvecklingsbara i den mån kompetensen behöver justeras.

– Det är bra att vi nu är överens om att bedriva arbetet i en gemensam grupp. Det är också bra att vi inte verkar ha helt olika uppfattning om vilka verktyg som finns tillgängliga för att ta hand om eventuella konsekvenser av bemanningen och eventuella behov av justeringar av Försvarsmaktens samlade kompetens, avslutar Peter Löfvendahl.

Risk för uppsägningar?

Försvarsmakten har i media och på EMIL talat om risk för uppsägningar i år. Officersförbundet anser inte att det finns något behov av det.

En partsgemensam grupp är bildad för att ta fram en order för hur bemanningen av FM org 13 ska ske. Officersförbundets ingång i det arbetet är att det finns andra verktyg än uppsägning för att ta hand om de som eventuellt skulle kunna bli utan placering i den nya organisationen.

– Det är bättre och effektivare att finna lösningar såsom pension eller annan frivillig avgång, med stöd av till exempel Trygghetsavtalet, för att finna ny sysselsättning, säger Peter Löfvendahl.

Vidare betonar Officersförbundet att om någon har tillräcklig

Officersförbundet förespråkar andra lösningar än uppsägning.

kompetens för en befattning ska individen även kunna placeras på den, även om ett behov av viss

inskolning eller utbildning i exempelvis ny materiel, föreligger.

facebook

OFFICERSFÖRBUNDET PÅ FACEBOOK

Nu finns Officersförbundet på facebook. Där kan du bland annat få glimtar av förbundets dagliga verksamhet. Välkommen att säga vad du tycker om

Officersförbundet och Försvarsmakten och dela med dig av information du tror är intressant för andra medlemmar.

MEDLEMSSTATISTIK

Yrkesverksamma, 25/1 2012

Officer	9045 (+154)
Reservofficer	49 (+-0)
Soldat/gruppbefäl	2288 (+75)
Hedersmedlem	4 (+-0)
Övrig	66 (+4)

Försvarets långsiktiga ekonomi i fokus

Var beredd att öka försvarets budget med över åtta miljarder, eller skär ned sex miljarder. Det var slutsatsen i en rapport som Officersförbundet publicerade den 11 januari.

– Vi har i rapporten utgått från forskning som visar hur Försvarsmaktens köpkraft successivt urholkats de senaste tio–femton åren. De ständiga neddragningarna till följd av underfinansiering skadar försvarets förmåga och hotar omställningen till ett anställt försvar, säger Lars Fresker, Officersförbundets ordförande.

Stort genomslag

Rapporten fick ett stort genomslag under Folk och försvars rikskonferens i Sälen. Många talare nämnde rapporten. Frågan om Försvarsmaktens behov av anslag i framtiden var ofta närvarande.

Försvarsminister Sten Tolgfors hörde till dem som ifrågasatte rapporten.

– ÖB är entydig med att den här försvarsbeslutsperioden är i ekonomisk balans. Det är den vi har beslutat. Hur ser det ut 2020 och 2025 kan vi inte tala om förrän de underlagen är inne, sade försvarsminister Sten Tolgfors och fortsatte:

– Det finns två saker som står mot varandra. Det finns en kostnadsutveckling som historiskt sett har varit ganska hög. Å andra sidan finns den andra delen att länder inte kan köpa materiel på det gamla sättet längre. Och hur det balanserar ut mot varandra det kan vi inte döma av förrän vi får in de konkreta underlagen från Försvarsmakten.

I Finland synes det inte vara lika politiskt känsligt att uttala sig om

försvarsmaterielens kostnadsutveckling.

– På tio år fördubblas försvarsmaterielkostnaderna, sade Stefan Wallin, som en delförklaring till den ekonomiska press som den finska försvarsmakten är utsatt för.

”Investeringsbehov”

ÖB Sverker Göransson refererade inte till rapporten, men fortsatte med samma budskap som Försvarsmakten sänt redan innan Sälen, samt i sina underlag till regeringen under 2011.

– Det är inte längre rimligt, anser jag, att anta att det finns några mer belopp att hämta in genom ytterligare rationaliseringar givet de krav på operativ förmåga är beslutade. Vi kan inte heller längre möta ekonomiska utmaningar genom minskad organisation och beredskap. Då talar vi emot den [säkerhetspolitiska] miljö vi har att hantera, sade Sverker Göransson.

– Det går inte att vidmakthålla den organisationen vi nu bygger upp inom nuvarande ekonomiska ramar. Vi har ett omfattande återtagande att göra. Det är det vi brottas med nu. Vi kan ta ett exempel med pansarbandvagn 302 som har drygt 50 års tjänst bakom sig. Det börjar bli dags att byta ut dem. Det finns ett materiellt investeringsbehov bortom 2014 och det måste vi börja hantera, sade Sverker Göransson.

Bibehållen köpkraft

Den dåvarande S-partiledaren Håkan Juholt (S) ansåg försvarsreformen underfinansierad, innan hans budskap dränktes i det uttalande om regeringens påstådda samarbete med Sverigedemokraterna, som blev den utlösande faktorn

till hans avgång. Ordföranden i försvarsutskottet, Juholt's S-kollega, Peter Hultqvist var på samma linje. Ingen av dem ansåg dock att man bör skjuta till mer pengar och gav inga tydliga inriktningar för vad som skulle kunna strykas. Flera andra politiker öppnade för möjligheten att skjuta till ytterligare medel, men ingen ville vara konkret eller ge några löften.

– Vad många inte verkade vilja ta till sig var att det vi lyfte fram var att Försvarsmakten inte är fullständigt kompenserad för kostnadsök-

ningar inom försvarsmateriel och personalkostnader. Frågan handlar egentligen inte om höjning av försvarsanslagen utan om bibehållen köpkraft. Vill ingen inte ta i den frågan seriöst får vi aldrig en försvarsmakt i verksamhetsmässig och ekonomisk balans, säger Lars Fresker.

Rapporten *Försvarsmaktens budget – tid för långsiktighet* finns att ladda ned på www.officersforbundet.se

2011 års chefslönerrevision klar

2011 års chefslönerrevision är. Av olika orsaker blev den fördröjd i år men slutfördes med ett protokoll mellan parterna veckan före jul. Den nya lönen gäller från 1 juli 2011.

Lönebildning och lönesättning är verktyg som ska stimulera de anställda att nå verksamhetens

mål. Officersförbundet har bejakat andemeningen i de senaste årens chefslönerrevision där prestationsvärdering använts och ligger till grund för lönesättningen. I löne- och utvecklingssamtal kan man då relatera till den och stimulera de anställda att nå verksamhetens mål.

Årets prestationsvärdering har visserligen varit bra men tyvärr har Försvarsmakten i år värde-

rat individens löneläge lite väl subjektivt och utifrån det justerat värdet av prestationen. I avsaknad av en tydlig lönepolitik menar Officersförbundet att Försvarsmaktens ensidiga och godtyckliga bedömning av de individuella chefernas lönenivå med uttryck som väl hävdad löneläge inte är acceptabel. Den tydliga spårbarhet som tidigare funnits i relation till

individens prestation tappas bort.

Oaktat om spårbarheten är tydlig eller inte så är det viktigt att det genomförs utvecklings- och lönesamtal där individen i dialog med sin chef får klart för sig på vilka grunder lönen är satt och vad individen kan göra för att påverka sin lön.

VÄRVA EN KOLLEGA

Vi är idag drygt 11 000 yrkesverksamma medlemmar i Officersförbundet. Det är bra men vi kan bli fler.

Ett medlemskap i Officersförbundet innebär trygghet genom förhandlingshjälp, en rad olika försäkringar, personlig rådgivning och stöd i alla faser av arbetslivet. Vi vet hur viktigt det är att få hjälp vid de tillfällen man behöver det.

Om vi bara får en chans att berätta det här för alla soldater, sjömän och officerare så är vi övertygade om att fler kommer att vilja bli medlemmar i Officersförbundet – och det är här vi behöver din hjälp

Snacka med en kollega om värdet av att vara med i förbundet och säg att han/hon enkelt ansöker om medlemskap på officersforbundet.se/medlem. Där fyller han/hon också i ditt namn och födelsedatum. Som tack för hjälpen får du en mjuk plånbok och en biobiljett.

På officersforbundet.se kan du läsa mer om förbundet och vilka mervärden som ett medlemskap ger.

www.officersforbundet.se/medlem

OBS! Anställda och förtroendevalda i förbundet omfattas inte av kampanjen.

Anmäl arbetsskada till Afa

Om du har drabbats av en arbetsskada kan du få ersättning från Afa, ibland även om du inte har fått någon ersättning från Försäkringskassan. Ladda ner blanketten Skadeanmälan PSA eller anmäl arbetsskadan direkt på afa.se.

Det är många medlemmar som missar att anmäla arbetsskador till Afa och som därmed går miste om ersättning som de har rätt till. Det är alltså viktigt att du anmäler en arbetsskada till både försäkringskassan och till Afa.

– Under 2010 lämnade Afa tillbaka pengar till arbetsmarknadens parter, pengar som borde betalats ut till dem som skadats och omfattas av avtalet. Det beror helt enkelt på att avtalet inte är tillräckligt känt, säger Pelle Avelin, ombudsman.

Det kan handla om rätt mycket pengar för en enskilde. Exempelvis så fick en 50 årig kvinna som bröt underbenet i en cykelolycka

på väg till arbetet drygt 140 000 i ersättningar från Afa. Hon fick ersättning för 4 månaders inkomstförlust (12 700 kr), sveda och värk (9 500 kr), läkarkostnader, läkemedel och sjukgymnastik (1 400 kr) och för lyte och men då olyckan medförde en medicinsk invaliditet om 10 procent (117 600 kr).

Ersättningen från Afa är ett komplement till den som du får från Försäkringskassan. Läs mer på www.afaforsakring.se

Du kan få ersättning från Afa om du:

- Råkar ut för ett olycksfall på arbetet
- Drabbas av ett olycksfall under färden till eller från arbetet
- Drabbas av en arbetssjukdom
- Du drabbas av en smittsam sjukdom

Du kan få ersättning för:

- Inkomstförlust
- Kostnader för exempelvis läkarvård, läkemedel, sjukgymnastik
- Sveda och värk
- Bestående fysiska och psykiska besvär
- Ärr
- Tandskador

Foto: FBB

Många går miste om ersättning de har rätt till.

Nej till sänkta antagningskrav för GMU

Försvarsmakten vill bredda underlaget till GMU, grundläggande militär utbildning, och föreslår därför att de teoretiska grundkraven för att söka till GMU ska sänkas till genomförd grundskola.

Officersförbundet har sedan start medverkat i olika utvecklingsgrupper gällande antagning till GMU och är också eniga om dagens behörighetskrav för GMU som innebär att en sökande måste ha behörighet till nationellt gymnasieprogram och dessutom ha godkända betyg i Matematik A, Svenska

A, Engelska A och Samhällskunskap A från gymnasieskolan.

Idag går de allra flesta ungdomar på gymnasiet och A-kursernas innehåll återfanns tidigare på grundskolan. Officersförbundet menar att det finns undersökningar från plikten som visar att exempelvis den som inte har med sig ett G i Engelska A får mycket svårt att rent språkligt klara övning/insats i en internationell miljö. Även den tekniska utvecklingen inom försvarsområdet medför att kraven på teoretisk och teknisk förståelse kommer att öka.

– Den som av olika anledningar

inte genomgått gymnasium men som i övrigt är lämplig som GSS har möjlighet att läsa in de fyra kurserna på mindre än 6 månader på Komvux eller motsvarande, säger Fredrik Norén, ombudsman.

– Det är falsk marknadsföring att leda in någon på en yrkesbana där kraven är högre än vad man är förberedd för. Det finns också en risk att den som har godkända betyg från gymnasiet redan vid sitt yrkesval väljer bort ett yrke där arbetsgivaren anser att man är överkvalificerad.

NYTT MISSIONSTILLÄGG I SYRIEN

Missionstilläget i Syrien är höjt till 6000 och gäller retroaktivt från den 1 juli 2011 tillsvidare.

NYA BELOPP FÖR ÅR 2012

I och med att det är nytt år så har också en del belopp justerats. Det handlar till exempel om höjda basbelopp och traktamenten. Läs mer på www.officersforbundet.se

Varför ska förbandens mässverksamhet avvecklas?

Vem vill förändra och försämra mässverksamheten inom Försvarsmakten och varför? Frågan borde vara av retorisk art, men dessvärre verkar så inte vara fallet. Vad styr FM agerande i frågan och vad vill man uppnå – en avveckling av dagens traditionella mässverksamhet, med bibehållande och utveckling av förbandsvisa traditioner och seder, till att enbart handla om lunchutspisning och fritt kaffe?

Sedan något år pågår inom FM en process där förplägnadstjänsten i sin vidaste bemärkelse genomlysas. Syftet med denna genomlysning verkar dock något oklar. Som brukligt inom FM är det oftast monetära orsaker och motiv samt statsmakternas redovisningskrav som utgör grund för att sätta igång dylika processer. Vad gäller just mässverksamheten tycks dessa orsaker inte vara styrande eller ligga bakom det igångsatta förändringsarbetet.

Naturligt inom offentlig verksamhet är, att inom verksamhetens område, i detta fall Försvarsmaktens, kontinuerligt följa upp verksamheten ur ett antal perspektiv, främst baserade på återredovisningskrav. Om detta ägt rum när det gäller mässverksamheten är oklart. Klart är dock att HKV kommit fram till att idag, på många förbandsorter bedrivs mässverksamheten ”i strid med gällande regelverk”. Vad som här åsyftas är att ett antal förbandschefer slutit avtal med ”sina” lokala mässföreningar. Huruvida verksamheten har genomförts i enlighet med ingånget avtal, bland annat avseende kostnader och kvalitetskrav, har såvitt känt inte varit föremål för uppföljning av HKV.

Att avtal ingåtts mellan förband och mässföreningar torde ha sin utgångspunkt i att förbanden upplever att mässföreningarna kan tillhandahålla en tjänst som är efterfrågad och till en kostnad

Foto: Johan Lundahl – FEBB

Är Försvarsmakten medveten om vad man riskerar att förlora?

som anses rimlig. Avtal ingås som bekant frivilligt mellan minst två parter.

Centrala upphandlingar

Det arbete som nu pågår inom FM har som mål att all förplägnadstjänst, nu även inkluderande mässverksamheten, skall upphandlas centralt i s.k. regionala ”kluster” (geografiska områden). Någon konsekvensbeskrivning av vad detta kan leda till, ekonomiskt, organisatoriskt eller ur traditions- och trivselaspekter har FM, såvitt känt, inte gjort.

Varifrån kraven kommer på centrala upphandlingar av denna stora omfattning är oklart. Hur offentlig upphandling skall gå till finns reglerat i LOU, vad denna upphandling skall omfatta bestämmer aktuell myndighet självständigt. Vem har ställt dessa krav på FM att all förplägnadstjänst skall upphandlas centralt och i kluster, och varför inkludera mässverksamheten? På vad sätt kommer den i HKV VU 2012 omtalade mäss- och traditionsverksamheten i FM

att bevaras och förstärkas genom central upphandling?

Att förbandschefer ställt krav på centrala upphandlingar för att på så vis erhålla bättre kvalitet på produkter och tjänster torde inte vara fallet. Inte heller har ATO framfört krav på sådana förändringar. Det förefaller snarare vara så att FM, eller någon/några i FM, tar större hänsyn till att en civil leverantör får så bra förutsättningar som möjligt, inkluderande god vinst, än att tillgodose personalens och förbandens behov.

Mässverksamhet och traditioner – något att värna om och bevara?

Mässverksamhet och traditioner är områden som inte är lämpade att hantera i centrala upphandlingar i intervall om två- till femårsupphandlingar. Det är knappast heller ägnat att stärka mässverksamheten med leverantörer som kan skifta tid från annan. Är det någon verksamhet inom FM som särskilt lämpar sig att upphandlas lokalt, så är det just mässverksamheten. Att tro att mässverksamheten och

traditionsbevarandet skulle kunna fortsätta utan mässföreningar eller motsvarande organisationer är att vara sällsynt blåögd och historielös. Att tro att personalen i FM olika förband vill engagera sig i en mässförening som inte ges möjlighet att driva någon verksamhet värd namnet är att vara verklighetsfrämmande. Frågan från rubriken kanske behöver omformuleras;

Vem vill avveckla mässverksamheten inom Försvarsmakten och varför?

Ekonomiska krav? Direktiv i regleringsbrev? En dold agenda?

Hur kan verksamheten bevaras och utvecklas?

Mäss- och traditionsverksamheten som av många chefer på olika nivåer i FM ofta, och inte utan stolthet, beröms och framhålls som viktig, borde väl ha någon försvarare inom FM ledning. Att en verksamhet som FM ständigt lyfter fram och visar upp, inte minst vid besök av representanter från utländska försvarsmakter, inte omhuldas på ett bättre sätt är för mig en gåta. Mässverksamheten som möjliggör att nyanställd personal tas omhand och inlemmas i en gemenskap av kollegor och kamrater, att denna tillmäts så litet intresse och omsorg är synnerligen förvånande. En verksamhet som är efterfrågad av det helt överväldigande flertalet av försvarsmaktens personal, uppskattad av inte minst tidigare anställda och i det civila samhället väcker beundran och ibland avund – att denna verksamhet med ett pennstreck reduceras till en fråga om lunchutspisning och fritt kaffe är milt uttryckt upprörande.

Allt detta kan dock ändras av FM ledning – om viljan finns – det räcker med ett ändringstryck till VU 2012 samt förändringar i vissa FM publikationer/handlingar.

Det är inte svårt, det är inte något lagbrott och det står inte i strid med LOU.

MIKAEL SWAHN

Mässdirektör Malmenmässen

Tror Tolgfors att lågavlönade specialistofficerare stannar kvar?

Med anledning av försvarsmi-
nister Sten Tolgfors blogginlägg
12 december. Det har sedan en
tid diskuterats hur lönerna, och
då främst ingångslönerna ska
förhålla sig mellan de tre militära
tjänstekategorierna som finns i
FM idag. I Officerstidning 7/11
ges specialistofficerarna fokus, och
klassas som en potentiell låglö-
negrupp. Mardrömsexempel tas
upp, en specialistofficer som efter
en löneförhöjning på 500 kronor
tjänade 1400 kronor sämre än två
underställda medarbetare.

Försvarsminister Tolgfors
påpekar hur viktig denna nygamla
officerskategori är: *"Tusentals nya
specialistofficerare skall rekryteras...
Specialistofficerarna kommer att bli
Försvarsmaktens ryggrad i framtiden."*

Vidare skriver Tolgfors: *"Man
skall kunna göra karriär som officer
genom att fördjupa sina kunskaper
på sitt specialområde och helt enkelt
bli bättre i sitt yrke. Försvaret vill
och behöver behålla duktiga office-
rare längre i deras specialområden
för att verkligen dra nytta av deras
kompetens."*

Inför IO14 verkar man enligt
mitt tycke mest fokuserat på rekry-
teringen av GSS och specialistof-
ficere, och ännu är arbetet med
nya befattningar och uppgifter
till de olika kategorierna inte helt
färdigt, vilket delvis kan förklara
varför systemet haltar som det gör.

En varningsklocka

Ingångslönerna diskuteras nu, och
skall med rätta fortsätta diskute-
ras. Något jag däremot eftersöker

är en strategi för hur man tänker
behålla specialisterna när de väl
blivit duktiga och erfarna efter ett
antal år. Som det verkar nu kom-
mer en officer i denna kår stanna
på samma befattning en längre tid,
och det kommer vara glest mellan
befordringar, både vad gäller grad
och position. Ska en årlig RALS
(som även våra taktiska officerare
har tillgång till, utöver en uppsjö
av högre grader och befattningar
att kämpa mot) täcka de löneök-
ningar som behövs för att premiera
duktiga specialister och motivera
dem att stanna? Efter 5 år som
förste sergeant börjar man bli
riktigt värdefull för FM, även om
man inte är aktuell för befordring
till fanjunkare, hur skall detta
värderas?

Tolgfors skriver också att det har

"betydande ekonomiska conse-
kvenser" för försvaret att man
lyckas minska antalet taktiska
officerare och öka antalet spe-
cialister. Detta säger implicit att
specialistofficerarnas lägre löner
kommer kompensera för deras
större antal. Detta är för mig en
varningsklocka.

Till sist undrar jag hur man
kommer värdera akademisk kom-
petens hos den officerskår som
ofta lite slarvigt benämns som den
praktiska av de två. En stor andel
av personerna i min kurs har civil
högskoleerfarenhet sen tidigare,
och 10% av alla i kursen har en
kandidatexamen. Om, och i så fall
hur, ska detta värderas hos den nya
tidens underofficer?

SIMON HELLSTRÖM
Kadett, LedS

Swedbank och
Sparbankerna

Medlemslån

– för dig som är medlem i facket!

- ✓ Låg ränta och inga avgifter*
- ✓ Inget krav på säkerhet
- ✓ Liv- och Betalskydd ingår utan extra kostnad

Förverkliga dina önsningar och känn dig samtidigt
trygg genom det unika Liv- och Betalskydd som ingår
i Medlemslånet. Villkoren för lånet gäller lika för alla
och du kan låna upp till 250 000 kr. Återbetalning sker
genom månadsvisa uttag från ditt lönekonto i banken.

Livskyddet innebär att lånet löses om låntagaren
avlider, Betalskyddet betalar en del av lånekostnaden
om låntagaren blir sjuk eller arbetslös.

Läs mer på swedbank.se/medlemslan

* Effektiv ränta 6,75% (jan 2012),
beräknad med en kreditränta på 6,55%,
kreditbelopp 100 000 kr och
återbetalningstid på 5 år.

Oerfaren!

Eller vetgirig...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster.
Våra uppdrag inom försvarsområdet handlar
om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till
skydd för stridsfordon.

Nu behöver vi fler
yngre kollegor till
försvarsområdet.
Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB Wennerbergsgatan 10 112 58 Stockholm www.milso.se

ANNONSERA I

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR OFFICERSFÖRBUNDET

Sveriges starkaste annonsorgan inom försvarssektorn!

Direktkanalen till beslutsfattare och inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST, Pliktverket och Högkvarteret.

22 000
läser ditt budskap

ANNONSAVDDELNINGEN

Tel: 08-742 10 08 • Fax: 08-742 10 09 • Mail: info@irmermedia.com